

Innhold

Kapittel 1

Hvordan skrive ei historie om samene?	13
Samene: et folk som overlever	13
Hva er et samisk perspektiv?	14
Er samene et kolonisert folk?	15
Skal man vektlegge undertrykkelse eller handlingsrom?	16
Hvordan bør man snakke om indre mangfold og maktstrukturer? ...	17
Grenseløst folk, begrensa fortelling?	18
Hvilken del av samenes historie skal fortelles?	19

Kapittel 2

Bakgrunn	23
Samenes forhistorie og tidlige historie	
Når oppstod samisk etnisitet?	23
Samenes naboer i yngre jernalder	25
Finner, lapper og samer	26
Vikingtid: en samisk gullalder?	27
Samenes religion: fra ressurs til byrde	29
Rikene brer om seg i Sápmi	30
Samiske næringer under press og endring	32
Oppsummering: Kunnskap, tapt og funnet	33

Kapittel 3

Tidlig nytid	37
Et folk delt mellom flere riker	
Grenser trukket med blod og blekk	38
Kamp om samenes skatter og varer	39
Reindriftssamer og sjøsamers – gamle og nye næringer i Sápmi	41
Kolonisering, tilflytting og fordriving	43
De store landområdene i nord – samenes, kongens, eller alles?	46
Forfølgelse av samisk religion	47

Kirke, vitenskap og utdanning.....	50
Oppsummering: Storsamfunnet kommer nærmere – på godt og vondt	52
<i>Kapittel 4</i>	
1800-tallet	55
<i>I skyggen av Norges sjølstendighetstrang</i>	
Samene og Norge etter 1814: en lovende begynnelse?	56
Vitenskapen vender seg mot samene.....	57
Midtre 1800-tall: pendelen svinger.....	59
Læstadianismen: en kristen bevegelse for minoriteter og fattigfolk.	60
Kautokeinoopprøret	62
Fornorskingspolitikken i skolen: Finnefond og overgangsdistrikter ..	65
Bortsetting av samiske barn	66
Fornorsking av navn på personer og steder	67
Finnmark som statens eiendom	67
Norsk politikk mot samers næringer	68
Grensetvister mellom stater – samer i skvis.....	69
Demografisk press mot Sápmi	70
Samer ut i verden	71
Samisk litteratur og medier i motgangens tid.....	72
Oppsummering: Sola går ned, blir det morgen mer?.....	73
<i>Kapittel 5</i>	
1900–1945	77
<i>Fra ild til aske</i>	
Fornorsking og motstand i skoleverket.....	78
Internater i nord og sør.....	79
Kristenliv og fornorsking.....	80
Den første samebevegelsen.....	80
Fra samisk avis til stortingsplass.....	81
Et eget samisk organisasjonsliv – og et samisk parlament?.....	83
Den sørsamiske organisasjonsbølgen i Norge	84
Det store samemøtet i 1917.....	86
Svensk partiløshet og kategorikløyving	87
Ei samisk sentralforening i Norge – første forsøk.....	88
Drømmen om samisk parlamentsrepresentasjon.....	90
Kampen om skoleverket	91
Rasismen – fortsatt på frammarsj	92
Grenser og lover vs. samisk reindrift	93
Sovjet og samene: fra kaderbygging til utrenskinger	93
Samene og det sjølstendige Finland	94
En samisk fimbulvinter?.....	95
Andre verdenskrig: Sápmi på frontlinja.....	97

Den brente jords taktikk	97
Oppsummering: Samebevegelsen fra vår til vinter	99
<i>Kapittel 6</i>	
1945–1968	103
<i>Tvetydig tid</i>	
Flukt, tilbakevending og gjenreise.....	104
Norske Reindriftsamers Landsforening: Samisk næringsorganisering	104
Sámi Searvi: Fra bysamisk til landsomfattende	105
Samisk organisering utenfor Norge.....	106
Nordisk Sameråd: Samene samler seg – i vest	108
En ny vår i norsk samepolitikk?	109
Fra «Sameproblem» til Samekomite.....	111
Samekomiteens visjoner	112
«Samiske kjerneområder»	114
Påskeresolusjonen: Samer for fornorsking?	115
Skolelov og stortingsbehandling	117
... men fornorskinga fortsetter.....	117
Norsk Sameråd og Norske Samers Riksforbund	118
Oppsummering: Det nye samepolitiske systemet og dets begrensinger	119
<i>Kapittel 7</i>	
1968–1982	125
<i>Motstand og motkultur</i>	
Å demme ned ei samebygd.....	126
Urfolksbevegelsen og samebevegelsen	127
Mot et samisk demokrati? Finland og det første sameparlamentet..	128
ČSV: Samisk stolthet i kunst og kamp	131
Reindrift, rettigheter og sosialdemokrati.....	132
Organisasjonsvekst, revitalisering, og sivil ulydighet	133
Skisma i Norges samebevegelse.....	135
Sovjet, samestat, og politisk overvåkning	136
Fra sultestreik til samerett – til Stilla	137
Desperasjon, dom og etterspill.....	140
Oppsummering: Fra industriutbygging til politikkombygging.....	142
<i>Kapittel 8</i>	
1982–2011	145
<i>Et nytt Sápmi stiger fram</i>	
Perestrojka i Sápmi: reform og forening.....	146
De samiske nasjonalsymbolene.....	147
Et nytt samepolitisk system – men hvilket?	149

Sametingsmodellen sprer seg	151
Fra vitenskap til valgmanntall	152
Parlamerter, partier og presidenter	154
Partier vs. sivilsamfunn: Kan et lite folk opprettholde begge?.....	158
Profesjonalisering og institusjonalisering	159
Samiske medier av gammel og ny art	161
Sameråd og sameting i grenseoverskridende politikk	161
Samenes vern som folk og urfolk	163
Samisk i skole og barnehage	163
Land og vann i Sápmi: regional eller lokal forvaltning?	165
Finnmarksloven: konflikt, konsultasjoner og kommisjon	166
Samisk land og vann utenfor Finnmarkseiendommen	167
Reindrift under press og administrasjon	168
Synlighet og motstand	169
Forvaltningsområdet, skiltkrigene og tilbakeslaget.....	170
Oppsummering: Reform, revitalisering og reaksjon	171

Kapittel 9

2011-	175
--------------------	-----

Samepolitikk i krisenes tid

Sametingsbevegelsen i Russland: forfølgelse og overtakelse.....	177
Samiske indre uenigheter: konvergens eller polarisering?	178
Identitet, politikk, og valgregler	179
SoMe og samehets.....	180
Urbanisering og grensetrekning	181
Tilbud og etterspørsel i skole og barnehage.....	182
Samarbeid, pandemi og krig.....	183
Rettens vei til vern av samisk land og næring	184
Nye allianser mellom samebevegelse og naturvernere	185
Fosensaken: Hvor går man videre fra en vunnet høyesterettsdom? .	186
Oppsummering: Sannheten på bordet – men hva med forsoninga? .	189

Kapittel 10

Sluttord	195
-----------------------	-----

Referanseliste	197
-----------------------------	-----

Bilderettigheter	219
-------------------------------	-----

Stikkord	221
-----------------------	-----